

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus L. De iis, qui contrahere possunt, item de materia contractuum, & juramento contractibus apponi solito.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

rus, si sciret tibi non esse serium; nam error non est circa substantiam vel causam finalem, ideo enim dat, ut resignes juri ad accusandum, atque hoc verè facis, etsi seriò non intenderis accusare, ergo *Sanch. Less. Dicast. n. 119.*

19. 9. In dubio, an error fuerit substantialis, an causa, quæ nunc cessat, fuerit principaliter motiva, jura volunt. præsumi pro valore actus, et videtur pro eo esse possessio, quia scitur esse factus; & ignoratur ejus invaliditas. *Sanch. m. 1. 34. § 2.* Idem à potiori est dicendum, si dabitur, an intervenerit dolus, error vel metus, quia facta, & delicta non præsumuntur; in dubio an verè consenseris in obligationem, si tenebaris consentire, aut verba tua significârunt obligationem; præsumeris verè consensisse, quia nemo censetur consensum injustè subtrahere, aut loqui aliter, quàm sentiat.

C A S U S L.

De iis, qui contrahere possunt, item de materiâ contractuum, & juramento contractibus apponi solito.

CAmillus in infantiâ. 2. 4. Ante, & post pubertatem sine autoritate Tutoris. 5. Quem agnoscere non vult. 3. Varios celebrat contractus, et post cum licentiâ Tutoris omnes, etiam rerum alienarum, ratificat. Ibid. Et cum ipso Tutore iniungit onerosos, etsi juratos. 13. Implere non vult, petens restitutionem in integrum. 8. Et relaxatur

juramenti à suo Episcopo, vel Principe. 17. & seqq.
Pro resol.

QUÆR. I. Quænam sint personæ habiles ad I.
contrahendum? R. 1. De jure naturæ contrahe-
re possunt omnes, quotquot habent plenum ra-
tionis usum, & materiam, de quâ contrahant;
defectu rationis invalidè contrahunt ebrii, dor-
mientes, fatui, furiosi &c. Ratio est: quod ad
contractum utpote actum humanum in conscien-
tiâ obligantem, requiratur consensus liber, qualem
mentis habere non possunt.

R. 2. Jure positivo contrahere prohibentur 2.
infantes, impuberes, minores, filii familias,
prodigi, juxta sequentes explicationes:

1. In jure tam femellæ, quàm masculi usque
ad septimum annum dicuntur infantes; abhinc
masculi usque ad 14. femellæ ad 12. dicuntur
impuberes, quod si impuberes per mortem pa-
tris, vel emancipationem deserint esse sub patriâ
potestate, vocantur pupilli, si utroque parente
careant, vocantur orphani: deinde illud tem-
pus, quod ab anno septimo currit usque ad pu-
bertatem, à Juristis dividitur in duas partes, in
quartam primâ, dicuntur infantia proximi, in se-
cundâ, pubertati proximi, & ita masculus ante
completum decimum cum dimidio, & femellæ
ante completum nonum cum dimidio, dicuntur
infantia proximi; abindè usque ad annum puber-
tatis pubertati proximi; quâ completâ vocantur
puberes, & tunc usque ad 25. minores: Pupillis
etiam invitis, datur Tutor, minoribus volenti-
bus Curator, quandòque etiam nolentibus in
ordine ad lites, qui Curator semel acceptatus, 3.
repudiari non potest usque ad annum 25. com-
pletum, nisi veniam ætatis, id est liberam rerum
sua-

suarum administrationem à legitimo Superiori obtinuerint; prodigo etiam invito datur curator; prodigus autem dicitur, qui profuse dat, seu ait *Ulpin. l. 1. ff. de curat. furios.* qui neque tempus, neque finem expensarum habet, sed bona sua dilacerando profundit.

4. 2. Contractus ab infante, vel infantiae proximo initus, est planè nullus, adeò ut nec obligationem civilem in foro externo, seu actionem in iudicio, nec obligationem naturalem in foro conscientiae pariat. *L. pupillus ff. de condit. et debiti Laym. hic c. 9. num. 8. Onnat. d. 4. num. 18. Lug. d. 22. num. 283.* Ratio est: quòd jus positivum illorum consensus irrita, infans enim, & infantiae proximus non multum à furioso distant. §. 10. *inst. de inut. stipul. Si dicas*; Leges hae fundantur in praesumptione, quòd infans & infantiae proximus careant pleno usu rationis; ergo si à parte rei hoc usu non careant, sed malitià suppleat aetatem, saltem tunc obligabuntur in conscientia, quia si praesumptio sit falsa, lex in ea fundata cessat. R. Hae Leges non fundantur in praesumptione defectus rationis in hoc vel illo particulari casu; sed ideo irritant ejusmodi contractus, quia plerumque solet contingere, quòd in tali aetate soleat deficere perfecta ratio, quod verum est, nec ideo cessat lex universalis, si ratio legis deficiat in particulari casu.

5. 3. Pupillus pubertati proximus sine auctoritate Tutoris contrahens, non obligatur civiliter, bene tamen naturaliter. *L. 25. §. 1. ff. quanta dies legari, & L. 1. ff. de novat. Less. Reg. Sanch. de matr. d. 38. num. 3.* Excipe contractus majoris momenti, quibus alienantur immobilia vel mobilia pretiosa, quae servando servari, id est

per triennium conservari possunt; tunc enim
quavis adsit consensus Tutoris, pupillus nequi-
tatem naturaliter, seu in conscientia obligabitur,
quia jura utriusque; & Tutoris, & pupilli consen-
sum annullant. L. 7. 11. 15. Cod. de pradiis.
Rebell. Less. Molin. 10. 1. d. 224. Dicast. num. 6.

77. idem est, si pupillus contrahat cum Tuto-
re, tunc enim ad nihil tenebitur, nisi in quan-
tum factus est ditor, aut si dolum commiserit,
dixi: pupillus sine autoritate Tutoris contra-
hens non obligatur civiliter; nam si contractus sit
in suum commodum, alterum contrahentem (nisi
etiam hic sit pupillus) & civiliter, & naturaliter
sibi obligat, ita statuitur in favorem pupilli L.
Julianus 13. ff. de act. empt. in rebus tamen, quæ
sunt in quotidiano usu, si pupillus quid expendat,
comet, &c. saltem ex consuetudine obligabitur
etiam civiliter stare contractui,

4. Filii familias impuberes non obligantur ci- 7.
vilitate ullo contractu circa quæcunque bona, eti-
am si contrahant cum consensu Patris. §. quod 10.
ff. de inut. stip. pupillus tamen cum autori-
tate Tutoris contrahens, obligatur naturaliter &
civiliter, si alienationem rerum pretiosarum ex-
cipias; Ratio Legum est; quod pupillo contra
Tutorem detur actio, non autem filio contra pa-
trem propter reverentiam.

5. Si pupillus, vel minorennis per contractum
factus, aut incommodum passus fuerit, gaudet bene- 8.
ficio restitutionis in integrum intra quatuor annos
ab anno 2, to completo, vel si veniam ætatis obti-
nerit per quatuor annos à die obtentæ veniæ, ita
ut possit repetere rem, vel pretium, de quo con-
traxit, cum fructibus, damno, & lucro cessante L.
7. C. de temp. in integr. restit.

L 3

6, Om-

9. 6. Omnia jam dicta de pupillis etiam tenent de minorennibus Curatorem habentibus; si Curatorem non habent, obligantur naturaliter, & civiliter, etiamsi contrahant de rebus aliquantum pretiosis, & in quotidiano usu non occurrentibus. *L. puberes 101. ff. de verb. oblig.*

10. 7. Prodigus non habens Curatorem contrahit validè naturaliter & civiliter, etiam notoriè talis, & acceptum ab eo retineri potest, si verò auctoritate publicâ Curatorem habet, nequidem naturaliter ex contractu obligabitur, & qui cum eo contrahit, tenetur restituere ante sententiam Judicis, etiamsi prodigus non reperat, quia detinet rem alienam, *Azor. Sanch. num. 20. C. 17. Regu. l. 25. num. 106.*

11. QUÆR. II. Quid circa materiam contractus?
1. Materia contractus debet esse honesta, possibilis, & saltem in spe existens.

Dicitur 1. honesta; nam si objectum sit turpe, seu peccaminosum, ad illud nulla dari potest obligatio; si verò materia seu objectum contractus sit honestum, contractus valebit, quamvis aliunde forsan sit illicitus, vel prohibitus; non enim omne prohibitum est invalidum, valet enim matrimonium contra fidem priorum sponsalium initum; valet venditio, si postquam vendidi Titio, vendam & tradam Sempronio, sunt tamen hi contractus illiciti, utpotè contra jus alterius.

Dicitur 2. possibilis, & in spe saltem existens; si enim contrahentes sciant rem esse impossibilem, aut nunquam in spe existentem, tunc serio & efficaciter se obligare non intendunt, si non sciant, erit error insubstantia.

QUÆR.

QUÆR III. Qualiter contractus firmentur 12.
 juramento? *Responsio constabit ex seqq.*

1. Contractibus licitè adjici posse juramentum, patet ex propol. Wicleff. 43. damnatâ in Concilio constantinensi: *Juramenta illicita sunt, quæ sunt ad corroborandos contractus, & commercia civilia.*

2. Contractum firmari juramento, est contractum è juris dispositione in foro conscientiæ, vel saltem in foro externo nullum, per accessionem juramenti reconvalescere, itâ ut non tantùm obliget ex motivo Religionis, sed etiam ex justitiâ: si contractus jam erat validus, propriè non dicitur firmari juramento, sed ei tantùm superadditur nova obligatio ex virtute Religionis.

3. Omnes contractus puberum sive sint mino- 13.
 rænes, sive majorenes, si matrimonium, & paucos alios excipias, firmanur juramento, qui ex jure positivo habent, quòd sint nulli, & servari possunt absque peccato jurantis vel exigentis juramentum. *Sanch. Haun. Lugo d. 22. n. 226. Laym. l. 4. t. 3. c. 8. Onnate d. 11. num. 98. Herman. thes. 24. Metzger. t. 13. d. 41. §. num. 10. Pothing. lib. 2. Decret. tit. 24. num. 132. & ibid. Schmalzgr. num. 86. Viva opusc. 1. q. 7. a. 2. contra Merenda, Perez, Wiestner & alios, qui volunt, contractus invalidos non validari per juramentum, sed tantùm addi obligationem Religionis. Ad assertum probatur ex cap. cum contingat de jurej. c. licet 2. eod. in 6. c. quamvis 2. de pactis in 6. ubi Pontifex disertè ait: pactum juramento nec vi nec dolo præstito, firmatum fuisse, & servandum esse, quæ conditio frustra adderetur, si pacta jurata ex sola religione obligarent; nam*

juramenta etiam vi, vel dolo extorta obligationem Religionis inducunt, quoties sine peccato servari possunt. Contractus verò qui juramento firmantur, sunt contractus minorennium, quibus bona etiam immobilia sine autoritate Tutoris, alienant; nam quamvis hi contractus alias nequidem naturaliter obligent, accedente tamen juramento naturaliter, & civiliter obligant; similiter juramento firmatur donatio inter patrem, & filium, renunciatio paternæ hereditatis, alienatio fundi dotalis &c. *Schmalzg. num 92.* Contractus impuberum probabilis non firmantur juramento, nisi juramentum accesserit post pubertatem. *Bald. Sancb. Lugo. 214.* neque firmantur juramento contractus irriti jure naturali, vel ob defectum consensûs, velut contractus infantum, ebriorum, amentium, vel quia sunt de materiâ jure naturali vel divino prohibita; nam jus positivum non valet supplere consensus, aut reddere licita, quæ jure naturæ, aut divino sunt illicita: neque firmantur contractus injusto metu, vi, vel dolo extorti, quia servari non possunt sine peccato juramentum exigentis.

14. *Jura cit. Onnate n. 129. Schmalzg. n. 91.*

15. 4. Juramentum, etsi non firmet contractum, semper tamen servandum est, quoties sine peccato servari potest, non ex justitiâ, sed in reverentiam divini nominis; ut si metu mortis aliquid jurâto promisisti latroni, vel usurario promisisti solvere usuras, teneris solvere, vel petere relaxationem juramenti à latrone, vel usurario, qui eam ex justitiâ dare tenentur, vel si nolint, ab Episcopo. *Molin. Less. Suar. Hann. Metzg. l. c. Onnate n. 55. Viva opus. 1. q. 7. a. 3. & clarè habetur c. 6. 18. 26. de jurej.*

5. Con-

5. Contractus juramento firmati habent omnes effectus civiles & naturales, quos habent alii contractus jurati nunquam invalidi; hinc pariunt actionem in iudicio, obligant ex iustitiâ & Religionem, ita ut relaxato juramento ab alio, quam a creditore, maneat obligatio iustitiæ, quæ etiam ad hæredes transit. *Suar. Palao. Schmalzgr. à n. 64.* quòd verò juramentum firmet & valide contractum, non habet ex se, sed ex jure positivo, ex se tantum superaddit obligationem religionis.

QUÆR. IV. A quo juramentum hoc relaxari potest? R. Imò. Juramentum firmans contractum à solo eo, cui præstitum est, relaxari potest, quia hic ex tali contractu habet jus quæsitum, quo invitus privari non potest, ideòque nequit illud relaxare Episcopus, imò nec Papa, nisi ex causâ gravissimâ, & ob bonum publicum. *Suar. l. 2. de jure c. 41. num. 2. Sanch. 3. mor. c. 21. num. 2. Haun. to. 5. t. 4. num. 894. Purb. num. 154.*

2. Relaxatio juramenti non confirmantis contractum, pro solo foro conscientie, à Religiosis Mendicantibus obtineri potest, ut dicam *Casu 71. num. 5.* aliàs ab Episcopo jurantis peti debet, ut si usurario usuras, vel alteri per dolum, aut metum injustum, aliquid juratò promisisti, & promissarius tibi obligationem juramenti remittere nolit, in conscientiam tutus es relaxatione tui Episcopi, si verò res deduci debeat ad forum externum, & Reus citari, debes relaxationem petere ab Episcopo creditoris, quia actor debet sequi forum Rei, nisi Reus se spontè subiciat Episcopo jurantis, vel extra suam Diocesim contraxerit, tunc enim cognitio causæ spectabit ad Episcopum loci,

L §

loci, in quo contractus celebratus est. *Suar. n. 10. Sanch. num. 35. Gonz. inc. 1. de jurej. n. 14. Pirh. num. 156.*

18. 3. Judex sæcularis non quidem directè, sed indirectè poterit relaxare juramentum non confirmatorium, illud remittendo nomine sui subditi id injustè renuentis, vel annullando omnem acceptationem rei juratò promissæ; si enim ipse promissarius juramentum in sui favorem factum remittere possit, & debeat, cur non ipso renuente ejus superior. *Haun. num. 905. Gonz. num. 12. Zæs. de jurej. num. 80. Pirh. num. 159.* Ex his patet Resolutio Casûs.

C A S U S L I.

De Promissione,

DONATUS multa promittit, sed non implet. 1. Quia promissit semideliberatè, ex metu levi sed jurato. 2. Sub solâ fidelitate, vel sub dubio. 3. Ac rem ex parte illicitam, vel impossibilem. 4. Aut juravit non revocare testamentum, ibid. Quia promissarius non acceptavit, vel absens acceptationem non intimavit, aut ejus nomine acceptavit alter. 5. Vel antequam promissio absenti intimaretur, est revocata. 6. Vel mortuus est promittens, aut promissarius. 7. Quia status est mutatus, & ipse indiget re promissâ, & promissarius eum graviter offendit. 8. Quia res promissa perit, vel fuit alienata. 9. Aut pluribus promissa. ibid. Resolutio constat ex seqq.

1. QUÆR. I. Quid sit Promissio? R. Est de libo